

Comparison of value oriented action of Khalkhal high school students based on social and economic status of family (Case study: Khalkhal high school students)

Seyyed Mohammad Reza Rashidi Al Hashem(ph.D)¹

Masoumeh Mohammadi,asamroud²

Mohammad Reza Hafezi sefat³

Abstract

This paper aims to investigate the orientation of students' values based on the social and economic status of the family. The research was survey and its data collection tool was based on a researcher-made questionnaire. The statistical population includes all high school students (guidance) of khalkhal schools in the academic year of 94-93, which was distributed randomly by random sampling of 283 questionnaires between respondents. The results of the research Comparison of student value orientation showed students based on the social and economic base of the family; The type of value attitude of students is based on variables (parental education level, parental status, parental membership in social formations and family economic power). show; The amount of value action orientation is 58.3% of the first, traditional secondary school students and 41.7% modern.

Keywords: *Value action, social base, economic base and students*

1. corresponding author: Assistant Professor of Imam Hussein University of Officers and Guards Training.

2 . Graduate of Social Sciences Research, Islamic Azad University; Khalkhal unit.

3 . Lecturer and researcher at Imam Hussein (as) Military University.

مقایسه جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان متوسطه اول مدارس خلخال بر اساس پایگاه اجتماعی و اقتصادی خانواده (مورد مطالعه: دانش آموزان دوره متوسطه اول مدارس خلخال)

دکتر سیدمحمدرضا رشیدی آل هاشم*، معصومه محمدی اسمروود**

محمدرضا حافظی صفت***

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۴/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۲۴

چکیده

این مقاله با هدف بررسی جهت گیری کنش های ارزشی دانش آموزان بر اساس پایگاه اجتماعی و اقتصادی خانواده تهیه شده است. روش این پژوهش پیمایش بوده و ابزار گردآوری اطلاعات آن بر پایه ی پرسشنامه محقق ساخته است. جامعه آماری شامل همه ی دانش آموزان دوره متوسطه اول (راهنمایی) مدارس خلخال در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ می باشد که با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای ۲۸۳ پرسشنامه بین پاسخگویان بصورت تصادفی توزیع شد. نتایج یافته های پژوهش نشان می دهد؛ میزان جهت گیری کنش ارزشی ۵۸٫۳ درصد از دانش آموزان دوره متوسطه اول، سنتی و ۴۱٫۷ درصد مدرن است. مقایسه جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر اساس پایگاه اجتماعی و اقتصادی خانواده نشان داد؛ نوع جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر اساس متغیرهای (سطح تحصیلات والدین، وضعیت شغلی والدین، عضویت والدین در تشکل های اجتماعی و قدرت اقتصادی خانواده) متفاوت است.

کلیدواژه ها: کنش ارزشی، پایگاه اجتماعی، پایگاه اقتصادی و دانش آموزان.

*. نویسنده مسئول: استادیار دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام dsr.rashidi@gmail.com

**. دانش آموخته پژوهش علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی؛ واحد خلخال.

***. مدرس و پژوهشگر دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام.

مقدمه:

ارزش^۱ در لغت نامه دهخدا به معنی قیمت، بهاء و برازندگی آمده است (دهخدا، ۱۳۷۲؛ ذیل واژه ارزش: ۲۳۴). ارزش ها به اموری گفته می شود که برای اعضای گروه اهمیت دارد و هدف مشترک اعضای گروه قلمداد می شود (رفیع پور، ۱۳۸۰: ۲۶۷).

گی روشه (۱۹۶۷) ارزش را شیوه ای از بودن یا عملی که یک شخص یا یک جمع به عنوان آرمان می شناسد و آن را افراد یا رفتارهایی را که بدان نسبت داده می شوند مطلوب و مشخص می سازد (زنجانلی زاده، ۱۳۷۰: ۷۶).

جهت گیری ارزشی را وبستر، اصولی می داند که افراد یا یک گروه اجتماعی می پذیرند. این متغیر در تعریف اینگلهارت شامل جهت گیری افراد در برابر آزادی خواهی، مدارای مدنی و نوع رهبری و اقتدار سیاسی است. در نظر وی جهت گیری ارزشی به دو نوع مادی و فرامادی تقسیم می شود (صبوری، ۱۳۹۲: ۱۸).

آن چه در انتقال عناصر فرهنگی و به تبع آن در جهت گیری های ارزشی فرزندان دخالت دارد، پایگاه اقتصادی و اجتماعی خانواده است. تفاوت های طبقاتی بین خانواده ها تعیین کننده مناسبات اجتماعی اعضا با دیگران است، این مناسبت ها نقش تعیین کننده ای در جهت گیری های ارزشی دارد.

موریس هالبواکس به خوبی تاثیر طبقه اجتماعی را در کنش های قشرهای کارگر، کارمند و کشاورز بیان می کند؛ وی معتقد است «هریک از گروه های درون قشرها تعیین کننده رفتار اعضای شان هستند و با آن ها محرک های کنش معینی را تحمیل می کنند، یعنی گروه ها هرچند در محیط و در دوران واحدی بسر می برند اما کنش های اعضای شان متفاوت است. اعضای خانواده ای که در یک منطقه معین و درون یک کشور زندگی می کنند می تواند به نمادهای مکانی و یا فرقه ی ویژه ای تعلق داشته و یا به حلقه ای از دوستان و نهضت هایی وابسته باشد (زنجانلی زاده، ۱۳۷۰: ۱۸۰).

آن چه از پژوهش به عمل آمده و نظریه های جامعه شناسی برمی آید؛ به نظر می رسد پایگاه

1. Value.

اجتماعی و اقتصادی خانواده نقش مهمی در جهت‌گیری ارزشی افراد داشته باشد. بنابراین این پژوهش با مبنا قراردادن نظریه متغیرهای الگویی پارسونز، به دنبال پاسخ به این سوال اساسی است که؛ آیا جهت‌گیری کنش ارزشی دانش‌آموزان بر حسب پایگاه اجتماعی و اقتصادی خانواده آن‌ها متفاوت است؟ و به عبارتی با توجه به این که تحصیلات، قدرت اقتصادی، عضویت در تشکل‌های اجتماعی و وضعیت شغلی از شاخص‌های مهم توسعه‌ی انسانی است، آیا تفاوت معناداری بین این شاخص‌ها و جهت‌گیری ارزشی وجود دارد؟

مفهوم ارزش در جامعه‌شناسی به قدری اهمیت دارد که عده‌ای از جامعه‌شناسان، جامعه‌شناسی را به معنی مطالعه ارزش‌ها دانسته‌اند، زیرا موضوع جامعه‌شناسی جامعه است و جامعه جز از طریق ارزش‌های مشترک میان انسان‌ها به وجود نمی‌آید. پارسونز نقش ارزش‌ها را در نظام اجتماعی یگانه‌شگرد یکپارچه‌کننده و حاکم بر نظام کنش می‌داند و نظام فرهنگی را یک نظام مسلط می‌خواند و در سال ۱۹۶۶ خود را یک جبرگرای فرهنگی می‌نامد (ریتزر، ۱۳۸۳: ۱۳۸).

مهم‌ترین و حادث‌ترین شکل تغییر، جهت‌گیری ارزش‌ها است که در دو جامعه یا بیشتر به وقوع می‌پیوندد، یکی جامعه در حال‌گذار و دوم جامعه‌ای که شرایط انقلابی را تجربه می‌کند چرا که در هر دو جامعه، مردم به دنبال در هم ریختن ساختارهای کهن و جایگزینی آن با ساختارهایی نو هستند. پیش‌بینی آینده این جوامع، از طریق مطالعه میزان تغییر در جهت‌گیری ارزشی آن‌هاست، چرا که انسان‌ها برحسب درک خود از نظم اجتماعی و اهداف و راه‌حل‌هایی که در اذهان خود دارند عمل می‌کنند. جامعه ما نیز با توجه به این که به تغییرهای گسترده‌ای به خود دیده است بررسی‌شدنی است (احمدی، ۱۳۸۰: ۴).

بررسی این موضوع در قالب مقاله از جهات زیر دارای اهمیت است:

نخست، پیشرفت در بعدهای گوناگون، خواست هر جامعه‌ای بوده و شناخت شاخص‌های یک جامعه‌ی پیشرفته و هم‌چنین فاصله جامعه‌های پیشرفته با آن شاخص‌ها، برای هدف مورد نظر ضروری است.

دوم؛ تغییر و توسعه، تحول صرف در ابزارهای مادی نیست، بلکه زمینه‌ی فرهنگی و ارزشی متناسب را می‌خواهد، بنابراین شناخت جهت‌گیری ارزشی یک جامعه در ارتباط با روند پیشرفت ضروری است. در این میان، شناخت جهت‌گیری‌های خاص گرایانه و با اعتماد کم به عنوان

نگرش های بازدارنده برای پیشرفت از اهمیت اساسی برخوردار است. سوم، در جامعه ما پژوهش این چنینی کمتر انجام شده است. چهارم، جامعه آماری پژوهش شامل دانش آموزانی است که به عنوان آینده سازان فردای جامعه، سرنوشت خویش و آینده جامعه را رقم می زنند. هدف اصلی پژوهش عبارت است از: بررسی جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر اساس پایگاه اجتماعی و اقتصادی خانواده

هدف های جزئی می تواند شامل:

۱. مقایسه جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر اساس سطح تحصیلات والدین
۲. مقایسه جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر اساس وضعیت شغلی والدین
۳. مقایسه جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر اساس عضویت والدین در تشکلهای اجتماعی
۴. مقایسه جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر اساس قدرت اقتصادی خانواده دانش آموزان
۵. تعیین جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان دوره متوسطه اول شهر خلخال بر حسب متغیرهای الگویی پارسونز

ادبیات تحقیق:

پیشینه تحقیق

جدول (۱): نتایج پژوهش های پیشین

ردیف	نام پژوهنده	سال انجام پژوهش	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	نتیجه
۱	تیموری	۱۳۷۸	نوع ارزش های دانش آموزان	سطح تحصیلات، منزلت شغلی، میزان درآمد خانواده	رابطه معنادار دارد
۲	میرفردی و همکاران	۱۳۸۹	جهت گیری ارزشی توسعه	وسایل ارتباط جمعی، وضعیت اقتصادی	رابطه معنادار

ندارد	خانواده،	محور			
رابطه معنادار دارد	رضایت شغلی، رضایت از امکانات زندگی و رضایت از وضعیت سلامتی				
رابطه معنادار دارد	سطح سواد، پایگاه اقتصادی، وضعیت شغلی و امید به زندگی	جهت‌گیری ارزشی معلمان	۱۳۸۷	جهانگیری و میرفردی	۳
رابطه معنادار دارد	جنسیت، مذهبی بودن، محل سکونت و رضایت از زندگی	جهت‌گیری ارزشی ساکنان شهرهای شیراز و یاسوج	۱۳۹۰	معدنی و خسروانی	۴
رابطه معنادار دارد	مشخصات اقتصادی خانوار	علاقه دینی	۱۹۵۳	وندل بل و تی فورس	۵
رابطه معنادار دارد	نژاد	جهت‌گیری ارزشی	۱۹۷۰	ویلیامز	۶
رابطه معنادار دارد	جنسیت، جنبه‌های مادی و اقتصادی	جهت‌گیری ارزشی دانشجویان	۱۹۹۶	دوچ	۷
رابطه معنادار دارد	گذشت زمان	تعهد ارزشی	۲۰۰۹	استاتر و همکاران	۸
رابطه معنادار دارد	موقعیت اجتماعی مشترک مانند سن، جنس، شغل و تحصیلات	جهت‌گیری ارزشی	۱۹۸۷	شوارتز	۹

مبانی نظری

مفهوم ارزش در جامعه‌شناسی:

ارزش در اصطلاح جامعه‌شناسی، عقایدی است که افراد یا گروه‌های انسانی در باره آن چه

مطلوب، مناسب، خوب یا بد است؛ دارند. ارزش های مختلف نمایانگر جنبه های اساسی تنوع ها در فرهنگ انسانی است. (گیدنز^۱، ۱۳۷۳: ۱۶۲). ارزش ها معمولاً از عادت و هنجارها نشأت می گیرند. به طور کلی به اموری که برای اعضای گروه اهمیت دارند و هدف مشترک اعضای گروه قلمداد می شوند ارزش می گویند.

ارزش در جامعه شناسی معنای گوناگونی یافته است که در سه دسته بندی عمده جای می گیرد: ارزش های اقتصادی، ارزش های اجتماعی و ارزش های فرهنگی؛ اما به زعم ویلیامز^۲ (۱۹۲۱-۱۹۸۸) ارزش در علوم اجتماعی در دو معنای اصلی قرار دارند، یکی از آن ها صراحتاً ارزش های اجتماعی نام دارد که منظور، چیزهای مطلوب و ارزنده ای است که افراد جامعه بدان توجه دارند و در رسیدن به آن تلاش می کنند. ارزش در معنای دوم، معیار و ضابطه قضاوت اخلاقی درباره امور مختلف است که وی آن را ارزش های فرهنگی می داند؛ مانند توانا بود هر که دانا بود که بر عنصر دانایی تأکید می نماید (صدر ا و دیگران، ۱۳۸۷: ۱۵۰).

گفتنی است: که ارزش های اجتماعی الزماً همیشه ارزش های واقعی نیستند؛ اما در عین حال به این معنا نیست که ارزش های واقعی اساً وجود ندارند و همه ارزش ها نسبی هستند، مانند آن چه که بعضی از جامعه شناسان از جمله زیمل اشاره می کند. زیمل در مقابل کانت که به ارزش های مطلق اعتقاد داشت، معتقد بود که ارزش های اجتماعی نسبی هستند و برای توسعه ی نظر خود، مثال هایی در باره تبدیل مقیاس های ارزشی انسانی به پول می آورد. مانند ارزش پولی جهیزیه. تردیدی نیست که بسیاری از ارزش های موجود در یک جامعه به دنبال یک بررسی دقیق و علمی، استدلال کافی برای مطلق بودن نخواهد داشت. اما در عین حال، استدلال های بسیار قوی ای نیز برای ارزش های مطلق وجود دارد (رفیع پور، ۱۳۸۰: ۲۸۷).

در فرهنگ فلسفی لالاند، مفهوم ارزش در ارتباط با اشیاء کارکرد آنها و نسبت انسان با آن ها، در چهار بعد به کار گرفته است:

(۱) تا چه حد مورد آرزو و علاقه فرد یا گروه است (درجه تعلق ارزشی)

(۲) چه مقدار شایستگی توجه و علاقه مندی دارد (ارزش ذاتی)

1. Giddens Anthony
2. Raymond Williams

۳) چه هدفی را بر آورده می‌سازد (ارزش کارکردی)
۴) در یک گروه و زمان معین، چه مقدار ارزش مبادله‌ای دارد. (ارزش مبادله‌ای) (آلن بیرو، ۱۳۶۶: ۲۴۴-۲۴۵).

ارتباط ارزش‌ها با مفاهیم اساسی جامعه‌شناختی

ارتباط ارزش^۱ با نهاد اجتماعی

نهاد نظام سازمان یافته و پایداری از الگوهای اجتماعی است که برخی رفتارهای تایید شده و یکنواختی را در جهت برآورده ساختن نیازهای بنیادی جامعه، ایجاب می‌کند. نهادها ارزش‌های غایی اعضای شان را متبلور می‌سازند. از آن جا که نهادها چشمداشت‌های پذیرفته شده‌ی جامعه را متبلور می‌سازند، نادیده گرفتن این چشم داشت‌ها عواقب ناخوشایندی را برای افراد به بار می‌آورد. هرکسی تشخیص می‌دهد که به جای پذیرش مخاطره مجازات یا تمسخر، بهتر است که خودش را با چشمداشت‌های نهادهای اجتماعی تطبیق دهد.

ارتباط ارزش با هنجارها^۲

دو مفهوم ارزش و هنجار از مفاهیم اصلی و اساسی جامعه‌شناسی می‌باشند. آلن بیرو هنجار را قانون یا اصلی می‌داند که باید راهبری یا هدایت یک رفتار را موجب می‌شود (ساروخانی، ۱۳۶۶: ۲۴۹). ماروین اولسون^۳ چهار جزء اصلی برای فرهنگ قائل است که باورها، ارزش‌ها، هنجارها و فن‌آوری‌ها از این جمله‌اند. باورها به سوال چیست؟ ارزش‌ها به سوال چه باید باشد؟؛ هنجارها به چه انجام شود؟ و سرانجام فن‌آوری‌ها به سوال چگونه انجام شود؟ پاسخ داده می‌شود (چلبی، ۱۳۸۵: ۵۷).

ارتباط ارزش با سنت^۴

سنت در نگاه دینی، حقیقتی آسمانی، الهی و مقدس دارد و مجرای حیات و مسیر مستمر افاضات جدید است که همواره بدیع است. (پارسائیان، ۱۳۸۵: ۲۰) با این نگاه، سنت همواره ارزشمند است.

-
1. Value
 2. Norms
 3. Marvin ulsan
 4. Tradition

لکن در نگاه جامعه شناختی، شیوه ای از رفتار است که دارای پیشینه بوده و در اثر ممارست، به صورت عادات مستقر و عمیق در ذهنیت مشترک جامعه رسوخ می نماید. عطف به این نگرش، چنین شیوه ای از فعل و رفتار انسان نمی تواند حیاتی جدا از حیات رفتارکنندگان داشته باشد. بدین ترتیب، وقتی عاملان رفتار، سنت را ناشی از ذهنیت منجمد و اندیشه دورمانده از واقعیت متحرک تعریف نمایند، بدون شک به دلیل قطع ارتباط سنت با واقعیت، رنگ فرسودگی می گیرند. بنابراین، ارزش آن نیز از بین می رود (همان: ۲۳-۲۱).

به طور کلی دیدگاه هایی که جهت گیری ارزش ها را تبیین کرده اند به دو دسته تقسیم می شوند؛ نظریاتی که ارزش ها را در سطح فردی مورد بررسی و نظریاتی که ارزش ها را در سطح اجتماعی مورد کنکاش قرار داده اند. نظریات نوع اول بیشتر در علم روانشناسی اجتماعی و نظریات نوع دوم در جامعه شناسی مورد بررسی قرار گرفته است که در ادامه به آن می پردازیم:

متغیرهای مستقل پژوهش و سطح سنجش آن ها بدین شرح است:

جدول (۲): متغیرهای مستقل پژوهش و سطح سنجش

متغیر مستقل	سطح سنجش
سطح تحصیلات والدین	رتبه ای
وضعیت شغلی والدین	اسمی

عضویت والدین در تشکل های اجتماعی	اسمی
قدرت اقتصادی خانواده	رتبه ای

فرضیه های پژوهش

۱. به نظر می رسد که بین سطح تحصیلات والدین و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان تفاوت وجود دارد.
۲. به نظر می رسد بین وضعیت شغلی والدین و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان تفاوت وجود دارد.
۳. به نظر می رسد بین عضویت والدین در تشکل های اجتماعی و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان تفاوت وجود دارد.
۴. به نظر می رسد بین قدرت اقتصادی خانواده دانش آموزان و جهت گیری کنش ارزشی آنها تفاوت وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی و به لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش جمع آوری داده ها پیمایشی است.

جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دوره متوسطه اول (راهنمایی) مدارس خلخال در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ می باشد که برابر آمار آموزش و پرورش خلخال تعداد دانش آموزان دختر ۸۲۰ نفر و تعداد دانش آموزان پسر ۸۴۴ نفر در تعداد ۱۲ مدرسه پسرانه، ۱۰ مدرسه دخترانه و ۶ مدرسه مختلط تحصیل می کنند.

حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۲۸۳ نفر تعیین گردید. روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای است. بطوری که ابتدا مدارس را بر اساس جنسیت مشخص، سپس پرسشنامه ها بصورت تصادفی ساده بین چهار مدرسه دولتی توزیع شده است. برابر جدول زیر:

جدول شماره (۳): نحوه توزیع پرسشنامه در مدارس

نام مدرسه	جنسیت	تعداد افراد نمونه
شهید چمران	پسرانه	۷۰
مولوی ۱	پسرانه	۷۰
راضیه	دخترانه	۷۰
فاطمیه	دخترانه	۷۳

داده های مربوط به مبانی و پیشینه پژوهش به صورت کتابخانه ای اسنادی و داده های تجربی به صورت پیمایشی با استفاده از پرسشنامه ی محقق ساخته با مراجعه به مدارس ، گردآوری شده است.

در این پژوهش، نیز برای تعیین پایایی گویه ها ابتدا با آزمودن پرسشنامه از طریق یک پیش آزمون با نمونه ای ۳۰ نفره سوالات ضعیف حذف شده و پایایی گویه ها با ضریب آلفای کرونباخ با استفاده نرم افزار SPSS تأیید شد. به طوری که ضریب آلفای کرونباخ کلی متغیر ها بدین شکل بود . بنابراین این ضرایب نشان می دهد که ابزار پژوهش از قابلیت اعتماد لازم برخوردار است. روایی تحقیق با روش اعتبار صوری یعنی نظر اساتید و صاحب نظران جامعه شناسی و روش تحقیق به دست آمد.

جدول شماره (۴): ضرایب پایایی متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیر های پژوهش	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
۱	جهت گیری کنش ارزشی	۳۴	.۷۵۶
۲	بعد اجتماعی	۴	.۷۰۵
۳	بعد اقتصادی	۶	.۷۱۹

روش تجزیه و تحلیل داده ها در این پژوهش در دو سطح توصیفی و تبیینی خواهد بود. با استفاده از نرم افزار SPSS ورژن ۱۹ داده های پژوهش مورد پردازش آماری قرار می گیرد:

جدول شماره (۵): فرضیه‌های پژوهش و نحوه تبیین آنها

فرضیه	آزمون
به نظر می‌رسد که بین سطح تحصیلات والدین و جهت‌گیری کنش ارزشی دانش‌آموزان تفاوت وجود دارد.	آزمون ANOVA آزمون توکی
به نظر می‌رسد بین وضعیت شغلی والدین و جهت‌گیری کنش ارزشی دانش‌آموزان تفاوت وجود دارد.	آزمون ANOVA آزمون توکی
به نظر می‌رسد بین عضویت والدین در تشکلهای اجتماعی و جهت‌گیری کنش ارزشی دانش‌آموزان تفاوت وجود دارد.	آزمون t مستقل
به نظر می‌رسد بین قدرت اقتصادی خانواده دانش‌آموزان و جهت‌گیری کنش ارزشی آنها تفاوت وجود دارد.	آزمون ANOVA آزمون توکی

یافته‌های تحقیق:

یافته‌های توصیفی:

نتایج ویژگی‌های فردی حاکی از این است که بیشترین تعداد فراوانی و درصد نسبی جهت‌گیری کنش ارزشی سنتی، در بین دانش‌آموزانی است که تحصیلات پدرشان زیر دیپلم است (۸۳٪). در حالی که بیشترین جهت‌گیری کنش ارزشی مدرن، در بین دانش‌آموزانی است که تحصیلات پدرشان فوق لیسانس و بالاتر می‌باشد (۹۲٪). همچنین در رابطه با سطح تحصیلات مادران بیشترین تعداد فراوانی و درصد نسبی جهت‌گیری کنش ارزشی سنتی در بین دانش‌آموزانی است که تحصیلات مادرشان دیپلم است (۷۳٪). در حالی که بیشترین جهت‌گیری کنش ارزشی مدرن در بین دانش‌آموزانی است که تحصیلات مادرشان فوق لیسانس و بالاتر می‌باشد (۱۰۰٪). در رابطه با وضعیت اشتغال والدین می‌بایست خاطر نشان کرد که دانش‌آموزانی که شغل پدرشان کشاورزی است جهت‌گیری کنش ارزشی شان بیشتر از نوع سنتی است (۹۵٪) و در مقابل دانش‌آموزانی که شغل پدرشان کارمند بوده، جهت‌گیری کنش ارزشی شان بیشتر از نوع مدرن

می باشد (۷۹٪). همچنین دانش آموزانی که مادران شان بیکارند، جهت گیری کنش ارزشی شان بیشتر از نوع سنتی است (۶۶٪) و در مقابل دانش آموزانی که مادرانشان شاغلند، جهت گیری کنش ارزشی شان بیشتر از نوع مدرن می باشد (۶۷٪). در بحث عضویت والدین در تشکل های اجتماعی توزیع فراوانی و در صد نسبی جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان برحسب عضویت والدین در تشکل های اجتماعی بدین نحو است که؛ بیشترین جهت گیری ارزشی سنتی در بین دانش آموزانی است که والدین شان کمتر در تشکل های اجتماعی عضویت دارند (۷۰٪). اما ۱۰۰ درصد جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزانی که عضویت والدین شان در تشکل های اجتماعی بیشتر بوده از نوع مدرن می باشد (۱۰۰٪). همچنین در اینجا در بخش قدرت اقتصادی خانواده بیشترین درصد نسبی جهت گیری کنش ارزشی سنتی در بین دانش آموزانی است که قدرت اقتصادی خانواده شان در سطح پایین قرار دارد (۸۳٪). در حالیکه بیشترین جهت گیری کنش ارزشی مدرن در بین دانش آموزانی است که قدرت اقتصادی خانواده شان در سطح بالاست (۸۲٪) و اما در بخش آخر یعنی بحث جهت گیری ارزشی دانش آموزان جهت گیری کنش ارزشی ۵۸٫۳ درصد (۱۶۵ نفر) از کل پاسخگویان از نوع سنتی و ۴۱٫۷ درصد (۱۱۸ نفر)، از نوع مدرن است به عبارتی جهت گیری کنش ارزشی سنتی بیش از جهت گیری کنش ارزشی مدرن، وجه غالب در بین دانش آموزان دوره متوسطه اول می باشد.

تجزیه و تحلیل استنباطی داده های آماری (آزمون فرضیه های تحقیق)

برای استفاده از آمارهای پارامتریک جهت تجزیه و تحلیل داده ها نیاز به نرمال بودن توزیع داده هاست. آماره کولموگروف-سیمرنف آماره ای است که میزان توزیع نرمال متغیرها را نشان می دهد. بنابراین از این آماره برای آزمون نرمال بودن متغیر جهت گیری کنش ارزشی استفاده می کنیم. چون نمره جهت گیری کنش ارزشی از ترکیب پنج بعد (بی تفاوتی عاطفی-پرعاطفگی، عام گرایی-خاص گرایی، ایفائی-انتسابی، خاصگی-پخشیدگی و جمع گرایی-خویشتن گرایی) اندازه گیری شده پس نرمال بودن هر پنج بُعد را مورد سنجش قرار می دهیم سپس با محاسبه میانگین آماره های مجموع ابعاد، نمره جهت گیری کنش ارزشی بدست می آید.

پس فرضیه پژوهش را اینگونه می توان طرح کرد؛ داده های متغیر جهت گیری کنش ارزشی توزیع نرمال داشته است.

جدول (۶): آزمون (کولموگروف - سیمیرنف) برای تعیین نرمال بودن توزیع متغیر وابسته:

متغیرهای الگویی	میانگین	انحراف معیار	میزان Z	سطح معنی داری
بی تفاوتی عاطفی - پرعاطفگی	28.60	8.068	.586	.882
عام گرایی - خاص گرایی	16.15	3.703	.682	.741
ایفائی - انتسابی	18.50	4.406	.649	.793
خاصگی - پخشیدگی	20.30	4.691	.410	.896
جمع گرایی - خویشتن گرایی	23.40	5.834	.582	.888
جهت گیری کنش ارزشی	21.39	5.340	.581	.840

طبق جدول فوق ($z = 0.581$) و سطح معناداری ($\text{sig} = 0.840$) می باشد. پس آماره (کولموگروف - سیمیرنف) برای تطابق توزیع نمونه با توزیع نظری غیر معنادار بوده است ($Z > 0.05$). بنابراین فرض اینکه داده ها توزیع نرمال داشته اند تأیید می شود. پس می توان از آزمون های پارامتریک برای تحلیل فرضیه های پژوهش استفاده کرد.

آزمون فرضیه های پژوهش

آزمون فرضیه اول

فرض A: به نظر می رسد که بین سطح تحصیلات والدین و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان تفاوت وجود دارد.

فرض صفر: به نظر می رسد که بین سطح تحصیلات والدین و جهت گیری کنش ارزشی

دانش آموزان تفاوت وجود ندارد.

سطح اندازه گیری متغیر سطح تحصیلات والدین رتبه ای است و متغیر جهت گیری کنش ارزشی اسمی دو وجهی (سنتی، مدرن)، با تبدیل هر دو متغیر به سطح فاصله ای برای تعیین تفاوت جهت گیری کنش ارزشی بر حسب متغیر تحصیلات والدین از آزمون واریانس یک طرفه استفاده نمودیم.

بر اساس جداول (۵) و (۶)، آماره ANOVA در هر دو جدول در سطح ۹۹ درصد معنادار است بنابراین تفاوت معناداری بین سطح تحصیلات والدین و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان دیده می شود. پس فرض صفر رد و فرض A تأیید می شود. به عبارتی می توان گفت: جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر اساس سطح تحصیلات والدین متفاوت است اما اینکه این تفاوت بین کدام سطح از تحصیلات می باشد از آزمون توکی استفاده می کنیم.

بر حسب جدول (۷) و جدول (۸)، بیشترین تفاوت نمره جهت گیری ارزشی بین سطح تحصیلات زیر دیپلم و فوق لیسانس والدین دانش آموزان می باشد. (-0.78022 = اختلاف میانگین، $P < 0.01$). و (-0.64706 * = اختلاف میانگین، $P < 0.01$). آماره توکی نشان می دهد سطح اشتغال بالا (فوق لیسانس و بالاتر) بیشترین تاثیر را در جهت گیری کنش ارزشی مدرن و سطح تحصیلات پایین (زیر دیپلم) بیشترین تاثیر را در جهت گیری کنش ارزشی سنتی داشته است.

جدول (۷) آزمون واریانس برای تعیین تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب تحصیلات پدر

سطح معنی داری	میزان F	میانگین مربع	درجه آزادی	جمع مجدورات	
.000	38.005	6.080	4	24.322	بین گروه
		.160	278	44.477	درون گروه
			282	68.799	جمع

جدول (۸): خروجی آزمون توکی برای تعیین تفاوت دو به دو سطح تحصیلات پدر

گروه‌ها (I)	گروه‌ها (J)	اختلاف میانگین	خطای انحراف معیار	سطح معناداری
زیردیپلم	دیپلم	.05195	.08679	.975
	فوق دیپلم	-.23214	.09856	.131
	لیسانس	-.52051*	.08543	.000
	فوق لیسانس و بالاتر	-.78022*	.10894	.000
دیپلم	زیردیپلم	-.05195	.08679	.975
	فوق دیپلم	-.28409*	.07627	.002
	لیسانس	-.57246*	.05833	.000
	فوق لیسانس و بالاتر	-.83217*	.08928	.000
فوق دیپلم	زیردیپلم	.23214	.09856	.131
	دیپلم	.28409*	.07627	.002
	لیسانس	-.28837*	.07472	.001
	فوق لیسانس و بالاتر	-.54808*	.10076	.000
لیسانس	زیردیپلم	.52051*	.08543	.000
	دیپلم	.57246*	.05833	.000
	فوق دیپلم	.28837*	.07472	.001
	فوق لیسانس و بالاتر	-.25971*	.08796	.028
فوق لیسانس و بالاتر	زیردیپلم	.78022*	.10894	.000
	دیپلم	.83217*	.08928	.000
	فوق دیپلم	.54808*	.10076	.000
	لیسانس	.25971*	.08796	.028

مطابق جدول (۸) آزمون توکی بیشترین اختلاف را بین تحصیلات زیر دیپلم و فوق لیسانس و بالاتر نشان می دهد (-0.78022^* = اختلاف میانگین، $P < 0.01$).

جدول (۹): آزمون واریانس برای تعیین تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب تحصیلات مادر

سطح معنی داری	F میزان	میانگین مربع	درجه آزادی	جمع مجدورات	
0.000	12.629	2.645	4	10.579	بین گروه
		.209	278	58.219	درون گروه
			282	68.799	جمع

جدول (۱۰): خروجی آزمون توکی برای تعیین تفاوت دو به دو سطح تحصیلات مادر

گروه ها (I)	گروه ها (J)	اختلاف میانگین	خطای انحراف معیار	سطح معناداری
زیر دیپلم	دیپلم	.07944	.07679	.839
	فوق دیپلم	-.01441	.09154	1.000
	لیسانس	-.39309*	.08620	.000
	فوق لیسانس و بالاتر	-.64706	.27187	.124
دیپلم	زیر دیپلم	-.07944	.07679	.839
	فوق دیپلم	-.09384	.07787	.748
	لیسانس	-.47253*	.07151	.000
	فوق لیسانس و بالاتر	-.52650	.26758	.054
فوق دیپلم	زیر دیپلم	.01441	.09154	1.000
	دیپلم	.09384	.07787	.748
	لیسانس	-.37868*	.08717	.000
	فوق	-.43265	.27218	.140

	لیسانس و بالاتر		
لیسانس	زیر دیپلم	.39309*	.08620
	دیپلم	.47253*	.07151
	فوق دیپلم	.37868*	.08717
	فوق لیسانس و بالاتر	-.25397	.27043
فوق لیسانس و بالاتر	زیر دیپلم	.64706	.27187
	دیپلم	.52650	.26758
	فوق دیپلم	.43265	.27218
	لیسانس	.25397	.27043

مطابق جدول (۱۰) آزمون توکی بیشترین اختلاف را بین تحصیلات زیر دیپلم و فوق لیسانس و بالاتر نشان می دهد (***-64706** = اختلاف میانگین، $P < 0.01$).

آزمون فرضیه دوم

فرض A: به نظر می رسد بین وضعیت شغلی والدین و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان تفاوت وجود دارد.

فرض صفر: به نظر می رسد بین وضعیت شغلی والدین و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان تفاوت وجود ندارد.

متغیر مستقل وضعیت اشتغال مادر دانش آموزان چون در سطح اسمی و دو وجهی (بیکار/شاغل) مورد سنجش واقع شده با اختصاص کد مجازی در این پژوهش، به سطح فاصله ای تقلیل یافته است. بنابراین برای تعیین تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان در گروه های شاغل و بیکار از آزمون t مستقل استفاده شده است. طبق جدول (۱۰) تفاوت معناداری در جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب وضعیت اشتغال مادرانشان دیده می شود چراکه (**t=-4.876**, $P < .001$).

جدول (۱۱): آزمون t مستقل برای سنجش تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب وضعیت اشتغال

مقدار سطح معنی داری	اختلاف میانگین	مقدار t	متغیر مستقل
.000	-.32565	-4.876	وضعیت اشتغال

متغیر مستقل وضعیت اشتغال پدر دانش آموزان چون در سطح اسمی و چهار وجهی مورد سنجش واقع شده با اختصاص کد مجازی در این پژوهش، به سطح فاصله ای تبدیل شده است. بنابراین برای تعیین تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب اشتغال پدر دانش آموزان از ANOVA استفاده شده است.

مطابق جدول (۱۱)، آماره ANOVA در سطح ۹۹ درصد معنادار است می باشد؛ بنابراین در جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب وضعیت شغلی پدر تفاوت معناداری دیده می شود.

اما برای تعیین تفاوت دوه دو سطح تحصیلات از آزمون توکی استفاده نمودیم. بر حسب جدول (۱۲) و بیشترین تفاوت نمره جهت گیری ارزشی بین شغل کشاورزی و کارمندی است ($P < 0.01$) . به عبارتی می توان گفت: شغل کشاورزی بیشتری سنخیت را با جهت گیری کنش ارزشی سستی و شغل کارمندی بیشتری سنخیت را با جهت گیری کنش ارزشی مدرن فرزندان دارد.

جدول (۱۲) آزمون واریانس برای تعیین تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب اشتغال پدر

سطح معنی داری	میزان F	میانگین مربع	درجه آزادی	جمع مجزورات	
.000	30.188	4.853	4	24.266	بین گروه
		.161	277	44.532	درون گروه
			282	68.799	جمع

جدول (۱۳): خروجی آزمون توکی برای تعیین تفاوت دو به دو سطح تحصیلات پدر

گروه‌ها (I)	گروه‌ها (J)	اختلاف میانگین	خطای انحراف معیار	سطح معناداری
کارگر	کشاورز	.18194	.07884	.194
	بازاری	.06384	.07685	.962
	آزاد	-.46914*	.07044	.000
	کارمند	-.55331*	.06649	.000
کشاورز	کارگر	-.18194	.07884	.780
	آزاد	-.11810	.09029	.000
	بازاری	-.65107*	.08490	.000
	کارمند	-.73525*	.08165	.194
آزاد	کارگر	-.06384	.07685	.962
	کشاورز	.11810	.09029	.780
	بازاری	-.53297*	.08306	.000
	کارمند	-.61715*	.07973	.000
بازاری	کارگر	.46914*	.07044	.000
	کشاورز	.65107*	.08490	.000
	آزاد	.53297*	.08306	.000
	کارمند	-.08418	.07357	.862
کارمند	کارگر	.55331*	.06649	.000
	کشاورز	.73525*	.08165	.000
	آزاد	.61715*	.07973	.000
	بازاری	.08418	.07357	.862

براساس جدول (۱۳)، آزمون توکی بیشترین اختلاف را بین شغل کشاورزی و کارمندی نشان می‌دهد ($.73525^* =$ اختلاف میانگین، $P < 0.01$).

آزمون فرضیه سوم

فرض A: به نظر می رسد بین عضویت والدین در تشکل های اجتماعی و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان تفاوت وجود دارد.

فرض صفر: به نظر می رسد بین عضویت والدین در تشکل های اجتماعی و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان تفاوت وجود ندارد.

سطح اندازه گیری متغیر عضویت والدین در تشکل های اجتماعی چون در سطح اسمی و دو وجهی (عضویت دارد/عضویت ندارد) مورد سنجش واقع شده با اختصاص کد مجازی در این پژوهش، به سطح فاصله ای تبدیل شده است. لذا برای تعیین تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان در گروه های عضو و بدون عضو از آزمون t مستقل استفاده شده است. طبق جدول (۱۴) تفاوت معناداری در جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب عضویت والدین در تشکل های اجتماعی دیده می شود چراکه $t = -13,357$ و $P < .001$.

جدول (۱۴): آزمون t مستقل برای سنجش تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش

آموزان بر حسب عضویت والدین در تشکل های اجتماعی

مقدار سطح معنی داری	اختلاف میانگین	مقدار t	متغیر مستقل
.000	-37.825	۱۳,۳۵۷-	عضویت والدین در تشکل های اجتماعی

آزمون فرضیه چهارم

فرض A: به نظر می رسد بین قدرت اقتصادی خانواده دانش آموزان و جهت گیری کنش ارزشی آنها تفاوت وجود دارد.

فرض صفر: به نظر می رسد بین قدرت اقتصادی خانواده دانش آموزان و جهت گیری کنش ارزشی آنها تفاوت وجود ندارد.

با توجه به این که متغیر قدرت اقتصادی در سه سطح (بالا، متوسط و پایین) اندازه گیری شده از آزمون ANOVA استفاده شده است. بر حسب جدول (۱۵) با توجه به اینکه مقدار F برابر با (31.790) و سطح معناداری برابر با (0.000) می باشد، می توان ادعا کرد که تفاوت معناداری بین

قدرت اقتصادی خانواده و جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان وجود دارد.

جدول (۱۵) آزمون واریانس برای تعیین تفاوت جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان بر حسب عضویت والدین قدرت اقتصادی خانواده

سطح معنی داری	میزان F	میانگین مربع	درجه آزادی	جمع مجذورات	
.000	31.790	6.366	2	12.731	بین گروه
		.200	280	56.067	درون گروه
			282	68.799	جمع

جدول (۱۶): خروجی آزمون توکی برای تعیین تفاوت دو به دو قدرت اقتصادی خانواده

گروه ها (I)	گروه ها (J)	اختلاف میانگین	خطای انحراف معیار	سطح معناداری
قدرت اقتصادی پایین	قدرت اقتصادی متوسط	-.23659*	.06253	.001
	قدرت اقتصادی بالا	-.64895*	.08148	.000
قدرت اقتصادی متوسط	قدرت اقتصادی پایین	.23659*	.06253	.001
	قدرت اقتصادی بالا	-.41236*	.07267	.000
قدرت اقتصادی بالا	قدرت اقتصادی پایین	.64895*	.08148	.000
	قدرت اقتصادی متوسط	.41236*	.07267	.000

مطابق جدول (۱۶)، آزمون توکی نیز بیشترین اختلاف را بین قدرت اقتصادی پایین و قدرت اقتصادی بالا نشان می دهد. ($-.64895^*$ = اختلاف میانگین، $P < 0.01$) به عبارتی با افزایش قدرت اقتصادی خانواده جهت گیری کنش ارزشی دانش آموزان از نوع مدرن می شود.

نتیجه گیری

از آنجایی که نتایج این پژوهش در شهر خلخال بدست آمده، به منظور شناخت بیشتر و مستمر جهت گیری ارزشی دانش آموزان و بالا بردن توان تعمیم دهی، پیشنهاد می شود پیمایش ملی جهت گیری ارزشی در همه ی مناطق کشور اعم از شهری، روستایی و عشایری انجام گیرد.

۱. با استناد به یافته های این پژوهش پیشنهاد می شود سطح دانش و بینش والدین از طریق رسانه های جمعی و عوامل فرهنگ ساز جامعه تقویت شود زیرا طبق یافته های پژوهش، سطح تحصیلات والدین تاثیر مهمی در جهت گیری ارزشی دانش آموزان به ارزش های توسعه ای و مدرن دارد.

۲. مطابق یافته های پژوهش، وضعیت شغلی والدین از دیگر متغیرهای اساسی است که در جهت گیری ارزشی دانش آموزان نقش تاثیرگذاری داشته، با توجه به اینکه غالب پدران دانش آموزان خلخال شغل فصلی دارند (به جهت تغییرات آب هوایی) و مادرانشان نیز خانه دار و بیکارند، پیشنهاد می شود متولیان امر، زمینه اشتغال دائم را برای والدین دانش آموزان در شهر خلخال فراهم نمایند.

۳. بنا به نتایج پژوهش، قدرت اقتصادی خانوار یکی دیگر از متغیرهای تاثیرگذار در جهت گیری ارزشی دانش آموزان به حساب می آید. چون اشتغال یکی از مؤلفه های مهم قدرت اقتصادی می باشد لزوم توجه به پیشنهاد دوم باز ضروری می نماید.

منابع:

۱. قرآن کریم
۲. احمدی، بابک، (۱۳۸۰)، مارکس و سیاست مدرن، احمدی، بابک، مارکس و سیاست مدرن، تهران: نشر مرکز.
۳. بیرو، آلن (۱۳۶۶)، فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه باقر ساروخانی، چاپ اول، تهران انتشارات کیهان.
۴. پارسانیا، حمید (۱۳۸۵) حقیقت و دموکراسی، معلونت آموزشی و پژوهشی سازمان تبلیغات اسلامی، قم.
۵. تیموری، کاوه (۱۳۷۸) بررسی و مقایسه نظام‌های ارزشی پسران و پدران عوامل موثر بر آن در شهر تهرانف پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه علامه طباطبائی
۶. چلبی، مسعود (۱۳۸۵). مطالعه تطبیقی و طولی رفتاربا داده‌های مفقوده پاخ به نقد توسعه سیاسی، اقتصادی و نابرابری اجتماعی، مجله‌ی جامعه‌شناسی ایران، دوره ۷، شمار ۳، پاییز ۱۳۸۵.
۷. دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۷) لغت نامه فارسی، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، تهران.
۸. رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۰)، آناتومی جامعه، تهران: نشر انتشار. چاپ دوم.
۹. ریتزر، جورج و دیگران (۱۳۹۰)، نظریه جامعه‌شناسی مدرن، ترجمه: خلیل میرزایی و عباس لطفعلی‌زاده، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
۱۰. زنجانی زاده، هما (۱۳۸۶) تحلیل رابطه آموزش و پرورش و نابرابری هایجنسیتی، فصلنامه تعلیم و تربیت، سال بیست و سوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۶.
۱۱. ریتزر، جورج (۱۳۸۳)، نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه: محسن ثلاثی، تهران: علمی، چاپ هفتم.
۱۲. صبور، پرویز (۱۳۹۲)، تحلیل محتوای کتاب‌های درسی برحسب ارزش‌های اجتماعی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خلخال.

۱۳. صدرا، علیرضا و قنبری، علی (۱۳۷۸)، ارزشهای حاکم بر جامعه ایرانی، تهران، مرکز تحقیقات استراتژیک.
۱۴. ساروخانی، باقر (۱۳۶۶). دائرة المعارف علوم اجتماعی، انتشارات کیهان، تهران.
۱۵. گیدنز، آنتونی (۱۳۷۷)، جامعه شناسی، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.
۱۶. میرفردی، اصغر، احمدی، سیروس زهره رفیعی بلداجی (۱۳۸۹) جهت گیری ارزشی توسعه محصور معلمان و عوامل اجتماعی اقتصادی تاثیر گذار بر آن، نامه پژوهش فرهنگی، سال یازدهم، شماره ۴۳، پاییز ۱۳۸۹، ۱۹۷-۲۲۷.
۱۷. جهانگیری، جهانگیر، و میرفردی، اصغر (۱۳۸۷) جهت گیری ارزشی و ارتباط آن با شاخص های اقتصادی، اجتماعی و توسعه انسانی در ایران، مطالعه موردی، ساکنان شهرهای شیراز و یاسوج، مجله علمی پژوهشی پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه مازندران، سال هشتم، شماره ی اول، بهار ۱۳۸۷، ۱۳۰-۱۳۲.
۱۸. معدنی، سعید و خسروانی، عباس (۱۳۹۰) عوامل موثر بر جت گیر یارزشی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی اراک، مطالعات جامعه شناسی ایران، سال اول، شماره سوم.
۱۹. پایگاه خبری عصر بانک؛ ۹/۱۱/۴
20. Neil h. schwartz, william k.wilikson(1987)psychology in the school, perceptual in fluenc